

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: НОВІ ВИКЛИКИ ТА РИЗИКИ

У наш час швидкого розвитку технологій та еволюції сучасних суспільних відносин, впровадження штучного інтелекту (далі – ШІ) у різні сфери життя стає не лише актуальним і необхідним, але й логічним та невідворотним етапом науково-технічного прогресу. Кримінальний процес, як один з ключових елементів у системі забезпечення справедливості та порядку в суспільстві, не залишається осторонь цих тенденцій. Впровадження ШІ у цій сфері означає перехід у нову еру правосуддя, де алгоритми та машинне навчання стануть ключовими факторами його реформації. Безумовно, такий крок у галузі права відкриває перед правничою спільнотою надзвичайні можливості, однак несе з собою і ризики, які вимагають уваги та обережності.

Можна спробувати передбачити симбіоз людини та технологій, який буде відображенням ідеального правосуддя майбутнього. Судові засідання можуть відбуватися віртуально, в інтерактивних кіберпросторах, створених за допомогою технологій змішаної реальності (далі – ЗР), авторизований доступ до яких буде можливим з будь-якої точки світу. На таких засіданнях ШІ виконуватиме функції технічного персоналу, а просунуті алгоритми аналізуватимуть наведені сторонами докази та пропонуватимуть оптимальні варіанти рішень. Також ШІ в поєднанні з ЗР матиме змогу допомагати оперативним підрозділам під час обстеження місця злочину чи пошуку доказів, підвищуючи ефективність та точність досудового розслідування.

Переваги впровадження ШІ у кримінальний процес безмежні. ШІ здатний аналізувати величезні обсяги даних майже миттєво та безперерійно, в порівнянні з максимально можливою швидкістю та ефективною тривалістю обробки інформації людиною. Крім того, використання ШІ зменшує вплив людського фактору та відкриває шлях до більш об'єктивного та справедливого правосуддя. Застосування ШІ може також змінити процес збору та аналізу цифрових доказів. Алгоритми здатні виявляти навіть найменші закономірності та зв'язки в доказовій базі, що може суттєво підвищити точність вироків та забезпечити більш ефективну протидію зі злочинністю. З іншого боку, розвиток ШІ відкриває нові можливості для прогнозування дій злочинця. Аналітичні системи можуть виявляти тенденції та патерни, що вказують

на можливий розвиток подій, дозволяючи правоохоронним органам приймати передчасні заходи для їх запобігання, що може суттєво знизити рівень злочинності та забезпечити безпеку громадян.

Проте, разом із можливостями, впровадження ШІ у кримінальний процес створює нові виклики. Недостатньо точні алгоритми можуть призвести до «неправильних» вироків і порушень прав людини, а порушення конфіденційності даних може стати серйозною загрозою безпеці. Безвідповідальне ставлення до алгоритмів також може призвести до втрати людського контролю над ШІ. Тому важливо зберегти баланс між автоматизацією та роллю людини у кримінальному правосудді майбутнього. Лише завдяки виваженому підходу можна досягти справедливого, ефективного та безпечного правосуддя, яке б відповідало потребам суспільства.

Саме тому, з метою забезпечення правового регулювання нової сфери людської діяльності, були ухвалені два основоположних нормативно-правових акти: Етичну хартію щодо використання ШІ в судовій системі та її середовищі (затверджено Європейською комісією з ефективності судочинства у складі Ради Європи у 2018 р.) та Закон про штучний інтелект (схвалений Європарламентом у 2024 р.). В цих документах було закріплено умови належного використання ШІ, сформованих з позицій дотримання прав людини, конфіденційності особистих даних, контрольованості процесів ШІ.

З урахуванням можливих наслідків впровадження ШІ, важливо зауважити, що створення нових технологій та методів аналізу даних має відбуватися паралельно з вивченням їх впливу на етичні, правові та соціальні аспекти. Також надзвичайно важливою є розробка та впровадження етичних стандартів у сфері використання ШІ в кримінальному правосудді, які б забезпечували не лише конфіденційність та безпеку даних, але й передбачали спеціальні алгоритми, які б враховували різноманітні аспекти дотримання справедливості та прав людини. Тільки такий комплексний підхід дозволить максимально використовувати переваги ШІ у якісно новому правосудді, сприяючи стабільності та розвитку суспільства.